

LISTERIA

Anmälningsskyddad sjukdom.

Orsakas av *Listeria monocytogenes***Läkarinformation**

2004-07-01

1. Laboratediagnostik

Listeria är en kort, stavformad grampositiv bakterie. Diagnosen ställs oftast vid odling av blod/liquor. Vid misstänkt perinatal infektion bör även cervix och faecesodling tas på modern och navel-, hörselgångs-, svalg- och rectumodling från barnet. Frågeställning listeria måste framgå av remissen när det gäller andra odlingar än blod och liquor. Serologisk undersökning är av begränsat värde men kan ge viss vägledning, om man inte lyckas odla fram listeria.

2. Smittvägar

Listeria är vanligt förekommande och kan finnas i vatten, jord och vegetation. Många djurarter kan vara bärare av listeria. Smittvägarna är ej helt klarlagda. Födoämnesburen smitta är dock oftast rapporterad. Risk för smitta från person till person är liten och förutom vid mor-barn-smitta bara rapporterad bland barn på nyföddhetsavdelning. Listeria kan växa både i aerob och anaerob miljö, överlever frysning och tillväxer vid kylskåpstemperatur. Livsmedel, som förvaras lång tid i kylskåp och sedan förtärs utan föregående tillagning, utgör därför speciell risk. Detta gäller både färdiglagade köttprodukter, fisk (t ex kallrökt/gravad lax) och dessertostar tillverkade på opastöriserad mjölk. Hårdost utgör inget problem, då vattenhalten är för låg för att listeria ska kunna tillväxa. Smältost tillverkas vid så hög temperatur att eventuella bakterier dör.

3. Inkubationstid

Vanligen mellan 4 dygn och 3 veckor. Inkubationstider mellan 1 dygn och 3 månader finns dock rapporterade.

4. Patienten

Även om listeria är vanligt förekommande, diagnosticeras bara cirka 50 personer per år i landet med listerios. Det är främst gravida, alkoholister, äldre och personer med immunosuppressiv behandling som drabbas. Även helt friska personer kan dock insjukna i listerios, om smitt dosen blir tillräckligt stor.

Hos vuxna ses främst sepsis/meningit. Vid meningit förekommer ibland mononukleär cellövervikt. Ampicillin är förstahandsmedlet vid behandling av listerios. Obs! Cefalosporiner har ej effekt mot listeria.

Gravida kvinnor kan överföra listeria till fostret hämatogent eller via uppåstigande infektion från vagina. Risk finns för fosterdöd och abort. Hos nyfödda förekommer två former av listeriainfektion, nämligen en tidig form (första levnadsveckan) med svår septisk sjukdom och hög mortalitet och en sen form (1-2 veckor efter förlossningen) med meningitbild. I det senare fallet kan smittan vara nosokomial. Listeriainficerad gravid kvinna kan insjukna i influensaliknande symtombild men även vara asymtomatisk.

5. Smittspårning

Fråga efter misstänkta livsmedel och djurkontakter. Tänk speciellt på opastöriserad mjölk, kallrökt/gravad lax, dessertostar och andra livsmedel som ej upphettats före förtäring. Kontakta Miljö- och hälsoskyddsnämnd/motsv. så att misstänkta livsmedel provtas och analyseras för listeria.

Vid perinatal infektion glöm ej provta även modern! Om barnet insjuknat i den sena formen dvs först cirka en vecka efter förlossningen tänk på att nosokomial smitta kan föreligga och informera vårdhygien!

6. Anmälan

Endast kliniska fall anmäles. Telefonanmälan önskas till Smittskyddsläkaren även vid enstaka fall men i synnerhet om utbrott misstänks. Anmälan på därför avsedd blankett till Smittskyddsläkaren och Smittskyddsinstitutet (SMI). Anmälan ska innehålla uppgifter som behövs för att klarlägga smittans ursprung och utbredning och även vilka smittskydds- och smittspårningsåtgärder som vidtagits.

7. Kriterier för klinisk anmälan enl. smittskyddslagen

Laboratorieverifierade fall

BORÅS
Smittskyddsenheten
Södra Älvsborgs Sjukhus
501 82 Borås
Tfn 033 – 616 29 01
Fax 033 – 616 29 07

GÖTEBORG
Smittskyddsenheten
Kaserntorget 11 B
411 18 Göteborg
Tfn 031 – 61 29 39
Fax 031 – 13 37 95

SKÖVDE
Smittskyddsenheten
Kärnsjukhuset
541 85 Skövde
Tfn 0500 – 43 24 30
Fax 0500 – 43 24 99

UDDEVALLA
Smittskyddsenheten
Uddevalla Sjukhus
451 80 Uddevalla
Tfn 0522 – 934 90
Fax 0522 – 934 46

E-post
smittskydd@vregion.se

Hemsida
www.vregion.se/smittskydd